

N:o 94.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag, innefattande särskilda bestämmelser om vissa aktiebolag, som drifva lånerörelse; gifven Stockholms slott den 2 april 1898.

Under återopande af bilagda utdrag af i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kongl. Maj:t härmed jemlikt § 87 regeringsformen föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag, innefattande särskilda bestämmelser om vissa aktiebolag, som drifva lånerörelse.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

Hans Wachtmeister

Förslag

till

L a g,

innefattande särskilda bestämmelser om vissa aktiebolag, som drifva lånerörelse.

Häri genom förordnas, att, jemte de angående aktiebolag enligt lag i allmänhet gällande stadganden, så vidt de ej strida mot hvad här nedan förordnas, skola, beträffande aktiebolag, som i denna lag afses, följande föreskrifter lända till efterrättelse:

1 §.

Å bolagsordning för aktiebolag, som har till ändamål att drifva lånerörelse, men å hvilket lagen angående bankaktiebolag den 19 november 1886 icke eger tillämpning, skall Konungens stadfästelse sökas. Konungen pröfvar bolagsordningens öfverensstämmelse med lagen om aktiebolag samt lag och författningar i öfrigt, så ock huruvida derutöfver, med afseende på vidden och beskaffenheten af bolagets rörelse, särskilda bestämmelser må erfordras. Å ändring i bolagsordning för sådant bolag skall Konungens stadfästelse ock sökas.

2 §.

Finner Konungen skäl att meddela den sökta stadfästelsen, skall registrering ske efter ty i lagen om aktiebolag är stadgad. Ansökning om bolagets registrering må af registreringsmyndigheten ej upptagas, der ej Konungens beslut om meddelad stadfästelse å bolagsordningen ingifves; ej heller må ändring i bolagsordningen registreras, med mindre den styrkes vara af Konungen stadfäst.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars
1898.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHIELM,
          WIKBLAD,
          GILLJAM,
          friherre RAPPE,
          CHRISTERSON,
          ANNERSTEDT,
          VON KRUSENSTJERNA,
          grefve WACHTMEISTER.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet
anförde departementschefen, statsrådet grefve Wachtmeister:

Från tillämpning af lagen om aktiebolag den 28 juni 1895, genom
hvilken skyldigheten att begära Eders Kongl. Maj:ts stadfästelse å aktie-
bolags ordning upphäfves, är ett undantag för bankaktiebolag meddeladt
enligt 79 §, som i den delen lyder: »Om bankaktiebolag — — —
är särskildt stadgadt.»

Hufvudförfattningen för bankaktiebolag utgöres såsom bekant af lagen den 19 november 1886, och förberörda undantag torde gälla endast sådant bolag, som i 1886 års lag afses. Denna lag eger enligt bestämmelsen i dess 43 § icke tillämpning på aktiebolag, som utslutande hafva till ändamål att idka fastighetsbelåning eller pantlånerörelse. För sådana aktiebolag gäller således 1895 års lag; de kunna bildas enligt de i denna lag meddelade föreskrifter, och redan existerande sådana bolag kunna besluta ändring i sina af Eders Kongl. Maj:t fastställda ordningar, utan att nådig stadfästelse erfordras för att sådan ändring skall blifva gällande.

Jag finner detta förhållande ganska betänkligt, i synnerhet hvad beträffar det förra slaget af de från 1886 års lag undantagna bolag. De drifva, äfven dessa fastighetskreditbolag, penninghandel, om än icke under vanliga bankmessiga former. Till utlemnande af lån bereda de sig medel genom att till allmänheten afyttra sina obligationer, för hvilka skola, under vissa i bolagsordningen angifna former, såsom pant förvaras inteckningar af viss, noga bestämd beskaffenhet. Det lärer icke gerna kunna förnekas, att allvarsamma vådor kunna uppstå för den allmänhet, som träder i förbindelse med dessa inrättningar, om de på egen hand få fastställa regler för denna ganska invecklade lånerörelse eller ändra de bestämmelser, som i de af Eders Kongl. Maj:t fastställda bolagsordningar redan äro härutinnan meddelade. Dessa inrättningar synas mig derföre lika väl som de egentliga bankerna böra fortfarande underställa sina bolagsordningar Eders Kongl. Maj:ts pröfning.

Det synes mig äfvenledes vara ur det allmännas synpunkt lämpligt, att pantlåneaktiebolags ordning underställes Eders Kongl. Maj:ts pröfning, helst det visat sig, att dylika inrättningar pläga förskaffa sig rörelsekapital genom att inlåna medel från allmänheten på depositionsräkning och sålunda drifva en rörelse, som står de egentliga bankernas ganska nära.

Skulle på grund af särskilda förhållanden vissa andra aktiebolag för drifvande af lånerörelse vara undantagna från tillämpning af 1886 års lag, är Eders Kongl. Maj:ts pröfning af bolagsordning och af ändring deri än mera nödvändig i fråga om sådana bolag.

Jag anser det derföre vara af behovet påkalladt, att genom särskild lag förklaras, det Eders Kongl. Maj:ts stadfästelse erfordras å bolagsordning för aktiebolag, som har till ändamål att drifva lånerörelse, men hvarå lagen om bankaktiebolag icke är tillämplig; och har jag låtit utarbета förslag till lag i sådan syftning.

Föredragande departementschefen uppläste härpå ett i öfverens-

stämmelse med de af honom nu uttalade åsigter upprättadt förslag till lag, innefattande särskilda bestämmelser om vissa aktiebolag, som drifva lånerörelse, af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar; och täcktes, på statsrådets hemställan, Hans Maj:t Konungen i nåder förordna, att öfver berörda förslag högsta domstolens yttrande skulle, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, genom note ur protokollet inhemtas.

Ex protocollo:
Hjalmar Rettig.

Förslag

till

Lag,

innefattande särskilda bestämmelser om vissa aktiebolag, som drifva lånerörelse.

Häri genom förordnas, att, jemte de angående aktiebolag enligt lag i allmänhet gällande stadganden, så vidt de ej strida mot hvad här nedan förordnas, skola, beträffande aktiebolag, som i denna lag afses, följande föreskrifter lända till efterrättelse:

1 §.

Å bolagsordning för aktiebolag, som har till ändamål att drifva lånerörelse, men å hvilket lagen angående bankaktiebolag den 19 november 1886 icke eger tillämpning, skall Konungens stadfästelse sökas. Konungen pröfvar bolagsordningens öfverensstämmelse med lagen om aktiebolag samt lag och författningar i öfrigt, så ock huruvida derutöver, med afseende på vidden och beskaffenheten af bolagets rörelse, särskilda bestämmelser må erfordras. Å ändring i bolagsordning för sådant bolag skall Konungens stadfästelse ock sökas.

2 §.

Finner Konungen skäl att meddela den sökta stadfästelsen, skall registrering ske efter ty i lagen om aktiebolag är stadgad. Ansökning om bolagets registrering må af registreringsmyndigheten ej upptagas, der ej Konungens beslut om meddelad stadfästelse å bolagsordningen ingifves; ej heller må ändring i bolagsordningen registreras, med mindre den styrkes vara af Konungen stadfäst.

---

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kongl. Maj:ts
högsta domstol tisdagen den 29 mars 1898.*

Andra rummet.

Närvarande:

Justitieråden: AHLGREN,
HERSLOW,
SKARIN,
NORBERG,
HELLSTRÖM,
BOHMAN.

T. f. byråchefen för lagärenden, revisionssekreteraren Hammar-
skjöld föredrog i underdånighet:

utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet den 11 innevarande månad, hvarmedelst, för det
ändamål § 87 regeringsformen omförmälde, högsta domstolens yttrande
inhemtats öfver ett på chefens för finansdepartementet föranstaltande
utarbetadt förslag till lag, innefattande särskilda bestämmelser om vissa
aktiebolag, som drifva lånerörelse; varande förslaget under bilagan A
fogadt vid detta protokoll.

Högsta domstolen lemnade förslaget utan anmärkning; dervid dock
justitierådet *Herslow* ansåg sig böra göra följande erinran:

»Af den anledning att 1895 års lag om aktiebolag, som drifva
försäkringsrörelse, i så måtto afviker från den samtidigt utfärdade all-
männa lagen om aktiebolag, att den förra underkastar bolagsordningen
Konungens pröfning och stadfästelse, har det ansetts nödigt, att i 79 §
af aktiebolagslagen, bland annat, hänvisa till den angående försäkrings-

aktiebolag antagna särskilda lagen, såsom gällande bredvid allmänna aktiebolagslagen. Af alldeles enahanda anledning synes det vara angeläget att, för den händelse nu föreliggande förslag varder upphöjdt till lag, i sagda lagparagraf jemväl inrymmas en hänvisning till den ifrågasatt nya speciallagen, såsom i viss mån innefattande undantag från den allmänna aktiebolagslagens bestämmelser. I det generella undantag, som förekommer i nämnda lagparagrafs senare moment, kan uppenbarligen icke inbegripas den nu ifrågasatta lagen, enär samma undantag enligt dess ordalydelse omfattar allenast sådan lag eller författning, som var gällande vid aktiebolagslagens utfärdande. Nu är det visserligen sant, att sistnämnda lag icke heller innefattar undantag för eller hänvisning till den år 1897 utfärdade speciallagen om jernvägsaktiebolag, hvilken lag äfven är byggd på sanktionssystemet; men denna omständighet lärer icke utgöra giltigt skäl att alldeles blunda för det förhållande att, derest den nu föreslagna lagen varder antagen, allmänna aktiebolagslagen, med nuvarande affattningen af dess 79 §, blifver än mindre korrekt än förut. Tvärtom torde det vara skäl att i sammanhang med framläggandet af förevarande förslag jemväl föreslå en sålunda förändrad redaktion af berörda paragraf, att undantaget och hänvisningen i densamma komma att afse, jemte de lagar och författningar, som deri redan äro innefattade, icke blott den nu ifrågasatta lagen, utan ock särskilda lagen om jernvägsaktiebolag samt de möjligen framdeles utkommande lagar angående vissa slag af aktiebolag, som skola gälla vid sidan om allmänna aktiebolagslagen.»

Ex protocollo

Aug. von Hartmansdorff.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 april
1898.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,
              WIKBLAD,
              GILLJAM,
              friherre RAPPE,
              CHRISTERSON,
              ANNESTEDT,
              VON KRUSENSTJERNA,
              greve WACHTMEISTER,
Justitieråden: HUSS,
              WIJKANDER.

Departementschefen, statsrådet greve Wachtmeister anmälde i underdånighet högsta domstolens yttrande öfver det enligt statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 11 sistlidne mars till högsta domstolen remitterade förslag till lag, innefattande särskilda bestämmelser om vissa aktiebolag, som drifva lånerörelse.

Efter att hafva redogjort för nämnda förslag samt högsta domstolens deröfver afgifna utlåtande, hemställde departementschefen, att det ifrågavarande lagförslaget, hvilket af högsta domstolens fleste ledamöter lemnats utan erinran, måtte i oförändradt skick, jemlikt § 87 rege-
ringsformen, föreläggas Riksdagen till antagande.

Med bifall till denna af statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen förordna, att till Riksdagen skulle aflåtas nådig proposition i ämnet af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:
Hjalmar Rettig.